

KNIHOVNA

RANĚ KŘEŠŤANSKÉ TRADICE

VI

řídí

Lenka Karfíková a Matyáš Havrda

JERONÝM

Výbor z dopisů

Úvodní studie, překlad a poznámky

Jiří Šubrt

Latinsko-české vydání

PRAHA
2006

Sunt alii – de mei ordinis hominibus loquor –, qui ideo ad presbyterium et diaconatum ambiunt, ut mulieres licentius videant. Omnis his cura de vestibus, si bene oleant, si pes laxa pelle non folleat. Crines calamistri vestigio rotantur, digiti de annulis radiant et, ne plantas umidiore via spargat, vix imprimunt summa vestigia. Tales cum videris, sponso magis aestimato quam clericos. Quidam in hoc omne studium vitamque posuerunt, ut matronarum nomina, domos moresque cognoscant. E quibus unum, qui huius artis est princeps, breviter stricimque describam, quo facilius magistro cognito discipulos recognoscas. Cum sole festinus exsurgit; salutandi ei ordo disponitur; viarum compendia requiruntur et paene usque ad cubilia dormitentium senex importunus ingreditur. Si pulvillum viderit, si mantele elegans, si aliquid domesticae suppellectilis, laudat, miratur, adtrectat et se his indigere conquerens non tam impetrat quam extorquet, quia singulae metuant veredarium urbis offendere. Huic inimica castitas, inimica ieiunia: prandium nidoribus probat et „altilis“, „yéγων“ vulgo „ποππύζων“ nominatur. Os barbarum et procax et in convicia semper armatum. Quocumque te verteris, primus in facie est. Quidquid novum insonnerit, aut auctor aut exaggerator est famae. Equi per horarum momenta mutantur tam nitidi, tam feroces, ut illum Thracii regis putes esse germanum.

29. Variis callidus hostis pugnat insidias. Sapientior erat coluber omnibus bestiis, quas fecerat dominus deus super terram. Unde et apostolus: *Non, inquit, ignoramus eius astutias*. Nec affectatae sor-des nec exquisitae munditiae conveniunt Christianis. Si quid ignoras, si quid de scripturis dubitas, interroga eum, quem vita commendat, excusata aetas, fama non reprobata, qui possit dicere: *Desponsavi enim vos uni viro, virginem castam exhibere Christo*. Aut si non

²⁴² Jeronymým užívá na tomto místě řeckých výrazů γέγων („stařec“) a ποππύζων (od slovesa ποππύζω, „špuhliť ty“, „hvizdat“, „mlaskat“).

²⁴³ Diomédés, mytický vládce thráckých Bistonů, jenž podle pověsti choval divoké koně živící se lidským masem. Dovést tyto koně do Mykén bylo jedním z dvanácti Hérakleových úkolů.

²⁴⁴ Srv. Gn 3,1.

vat, ale spíš spílat. Jimí – řeč je o lidech mého stavu – usilují o postavení kněze nebo jáhna jen proto, aby měli volnější přístup k ženám. Jejich jedinou starostí je, co si vzít na sebe, zda příjemně voní a zda se jim někde neshrnují boty. Pečlivě nakroucené vlasy ještě nesou stopy železek, prsty jim září zlatem a našlapují na špičky, aby si náhodou na mokré cestě neumazali nohy od bláta. Taková vypaďají spíš jako ženiši než klerici. Někteří z nich vynakládají veškerou životní energii na to, aby vyzvedli vše o vdaných ženách, jejich jména, rodinné poměry a zvyky. Jednoho takového, který je mistrem v tomto způsobu života, ti teď v krátkosti popíšu a podle učitele si snadno uděláš obrázek o jeho žácích. Vstává hned za rozbřesku, aby si stanovil pořadí ranních návštěv, a pak ten dotěrný stařec běží nejkratší cestou a vleze skoro až do ložnic ještě spících žen. Spatří-li polštářek, vkusný ubrus nebo něco z domácích vybavení, hned to chválí, obdivuje a osahává a přitom nařká, že něco takového by potřeboval, dokud si to nevyvymůže, nebo lépe řečeno nevyvnuť, neboť každá žena má strach urazit tu hlásnou troubu města. Je nepřitelem cudnosti i posuť – podle všně hned pozná, co je k obědu, takže se mu říká „vypaseny starý mlaskal“.²⁴² Jeho hrubá a nestoudná ústa jsou vždy vyzbrojená k nadávkám. Kamkoli se hneď, je první, na koho narážíš. A proslechně-li se něco nového, je on buď autorem té zvěsti, nebo k ní něco přidá. Každou chvíli mění koně, a ti jsou tak nádherní a divocí, že bys ho pokládal za rodného bratra thráckého krále.²⁴³

29. Zchytřalý nepřítel bojuje nejruznějšími úskoky. Had je nejchytřejší ze všech živočichů, které Bůh stvořil na zemi.²⁴⁴ Proto Apoštol praví: *Jeho úskočnost přece známe*.²⁴⁵ Pro křesťana se nehodí ani lícená zanedbanost, ani okázalá elegance. Nerozumíš-li něčemu nebo není-li ti jasné něco z Písma, zeptej se někoho prověřeného životem, koho věk zbavuje podezření, jehož pověst je bez poskvitky a kdo může říci: *Zasnoubil jsem jedinému muži, aby vás jako čistou pannu odevzdal Kristu*.²⁴⁶ A není-li nikdo, kdo by ti

²⁴⁵ 2K 2,11.

²⁴⁶ 2K 11,2.

est, qui possit exponere, melius est aliquid nescire securam, quam cum periculo discere. Memento, quoniam in medio laqueorum ambulat et multae veteranae castitatis indubitata in ipso mortis limine coronam perdidere de manibus. Si quae ancillae sunt comites propositi tui, ne erigaris adversus eas, ne infleris ut domina. Unum sponsum habere coepistis, simul psallitis Christo, simul corpus accipitis, cur mensa diversa sit? Provoceantur et aliae. Honor virginum sit invitatio ceterarum. Quodsi aliquam senseris infirmorem in fide, suscipe, consolare, blandire et pudicitiam illius fac lucrum tuum. Si qua simulat fugiens servitum, huic aperte apostolum lege: *Melius est enim nubere quam uri*. Eas autem virgines viduasque, quae otiosae et curiosae domus circumneunt matronarum, quae rubore frontis adtrito parasitos vicere mimorum, quasi quasdam pestes abice. *Corrumpunt mores bonos confabulationes pessimae*. Nulla illis nisi ventris cura est et quae ventri proxima. Istiusmodi hortari solent et dicere: „Mi catella, rebus tuis utere et vive, dum vivis“, et: „Numquid filiis tuis servas?“ Vinosae atque lascivae quidvis mali insinuant ac ferreas quoque mentes ad delicias molliunt et, *cum luxuriatae fuerint in Christo, nubere volunt habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt*. Nec tibi disertam multum velis videri aut Lyricis festiva carminibus metro ludere. Non delumbem matronarum salivam delicata secteris, quae nunc stricteis dentibus, nunc labiis dissolutis balbutientem linguam in dimidiata verba moderantur rusticum putantes omne, quod nascitur. Adeo illis adulterium etiam linguae placet. *Quae enim communicatio luci ad tenebras? Qui consensus Christo et Belial? Quid facit cum psalterio Horatius? Cum evangelis Maro? Cum apostolo Cicero? Non-*

²⁴⁷ IK 7,9 (ekumenický překlad: *Je lepší žít v manželství než se trápiti*).

²⁴⁸ IK 15,33.

²⁴⁹ ITm 5,11–12.

²⁵⁰ 2K 6,14–15.

²⁵¹ Ozvěna Tertullianových slov: *Co mají společného Athény a Jeruzalém? Co akademie a církve? Co heretici a křesťané? (De praescr. haer. 7,9 [CCL 1,193]).*

to mohl vyložit, je lepší zůstat v bezpečné nevědomosti než se učit s rizikem. Měj na paměti, že se pohybuješ uprostřed nástrah a že mnohým veteránkám mezi pannami ještě na samém prahu smrti vyklouzla koruna cudnosti z rukou, i když ji už měly téměř jistou. Zaslíbí-li se některé z tvých služebných spolu s tebou, nepovyšuj se nad ně a odlož pýchou urozené paní. Od nyníšika už máte jediného Ženicha, společně zpíváte žalmy Kristu, společně přijímáte jeho tělo, tak proč byste měly sedět u oddělených stolů? Ať se dostane povzbuzení i dalším. Úcta projevovaná těmto pannám ať je pobíd-kou i pro ostatní. A zjistiš-li, že některá není pevná ve víře, podej jí pomocnou ruku, utěš ji, zalichoť jí a připiš si její cudnost ke svému zisku. Kdyby však některá své zaslíbení jen předstírala, aby unikla otroctví, té bez okolků přeči Apoštolova slova: *Je lepší žít v manželství, než shovět v plamenech*.²⁴⁷ Jako moru se však vyhýbej těm pannám a vdovám, jež z nudy a ze zvědavosti obcházejí domy vdavných žen a nestoudnou drzostí předčí i parazity z komedie. *Španá společnost kazí dobré mravy*.²⁴⁸ Ty se nestaraj o nic jiného než o vlastní břicho a vše, co k němu přísluší, a udělují rady tohoto druhu: „Jen si, můj drahoušku, užijvej toho, co máš, a vychutnávej si život, dokud jsi na světě. Nebo to snad šetříš pro svoje děti?“ Takové milovnice vína a prostopášnosti navádějí k těm nejhorším špatnostem a dokážou sthnout dvéřičnu mysl k rozkošim, i když by byla pevná jako železo. *Neboť jakmile je smyslnost odvrátí od Krista, chvějí se opět vdávat: tak propadají odsouzení, protože porušily slibnou věrnost*.²⁴⁹ Hleď, aby ses nezdála příliš výmluvnou, a nehledej potěšení v skládání lyrických básní. Nelibuj si v napodobování nancovatého vkusu vdavných žen, které se snaží skandovat slova do rytmu, jako kdyžby se zakoktávaly, chvíli se stisknutými zuby, chvíli zase s doširoka otevřenými ústy, a vše, co zní přirozeně, považují za projev venkovské neotesanosti. Ty si libuj dokonce i v prznění jazyka. *A jaké je spolužití světa s temnotou? Jaký souzvuč Krista s Belialem*?²⁵⁰ Co mají žalmy společného s Horatiem, Vergilius s evangelií a Cicero s apoštolý?²⁵¹ Nevzbudí snad u tvého bratra pohoršení, spatří-li tě za stolem v pohanském chrámě?²⁵² Budiz,

²⁵² Str. IK 8,10.

ne scandalizatur frater, si te viderit in idolio recumbentem? Et licet *omnia munda mundis et nihil reiendum sit, quod cum gratiarum actione percipitur*, tamen simul bibere non debemus calicem Christi et calicem daemoniorum. Referam tibi meae infelicitatis historiam.

30. Cum ante annos plurimos domo, parentibus, sorore, cognatis et, quod his difficilium est, consuetudine lautioris cibi propter caelorum me regna castrassem et Hierosolimam militaturus pergerem, bibliotheca, quam mihi Romae summo studio ac labore confeceram, carere non poteram. Itaque miser ego lecturus Tullium ieiunabam. Post noctium crebras vigiliis, post lacrimas, quas mihi praeteritorum recordatio peccatorum ex imis visceribus eruebat, Plautus sumebatur in manibus. Si quando in memet reversus prophetam legere coepissem, sermo horrebat incultus et, quia lumen caecis oculis non videbam, non oculorum putabam culpam esse, sed solis. Dum ita me antiquus serpens inluderet, in media ferme quadagesima medullis infusa febris corpus invasit exhaustum et sine ulla requie – quod dictu quoque incredibile sit – sic infelicia membra depasta est, ut ossibus vix haererem. Interim parabantur exsequiae et vitalis animae calor toto frigente iam corpore in solotantum tepente pectusculo palpitabat, cum subito raptus in spiritu ad tribunal iudicis petrahor, ubi tantum luminis et tantum erat ex circumstantium claritate fulgoris, ut proiectus in terram sursum aspiciere non auderem. Interrogatus condicionem Christianum me esse respondi. Et ille, qui residebat: „mentiris“, ait, „Ciceronianus es, non Christianus; *ubi thesaurus tuus, ibi et cor tuum*“. Illico obmutui et inter verbera – nam caedi me iusserat – conscientiae magis igne torquebar illum mecum versiculum reputans: *In inferno autem quis confitebitur tibi?* Clamare tamen coepi et heulians dicere: *Mi-*

²⁵³ Tr 1,15.

²⁵⁴ ITm 4,4.

²⁵⁵ Srv. JK 10,21.

²⁵⁶ Plautus a Terentius patřili k Jeronýmovým oblíbeným autorům. Jejich hry se už sice v pozdní antice neobjevovaly na scéně, sloužily ale jako texty používané při výuce v gramatických školách a byly považovány za vzor

*čistým je všechno čisté*²⁵³ a nemá se zavrhovat nic, co se přijímá s *dikůvzdáním*,²⁵⁴ přece však nelze pít zároveň z kalicha Kristova a z kalicha démonů.²⁵⁵ Povím ti proto příběh vlasního neštěstí.

30. Před mnoha lety jsem se kvůli království nebeskému odřizl od domova, rodičů, sestry, příbuzných, a což bylo nejobtížnější, i od vybraného jídla, na které jsem byl zvyklý, a vydal se na cestu do Jeruzaléma, abych tu svedl svůj boj. Nedokázal jsem se však zřítci knihovny, kterou jsem s obrovským úsilím a námahou dal dohromady během pobytu v Římě. A tak jsem, já hlupák, během postu četl Cicerona. Po mnoha probdělých nocích, po mnoha slzách, které se mi při vzpomínce na dřívější hříchy řínuly z hlubín srdce, jsem brával do rukou Plauta.²⁵⁶ Jakmile jsem se však zase vzpamatoval a začal číst jednoho z proroků, zhroutil jsem se nad tím neumlým jazykem. Byl jsem jako slepec, který nevidí světlo, vinu však nepřisuzuje svým očím, nýbrž slunci. Zatímco si ze mne dávný had takto tropil šprýmy, přibližně v polovině čtyřicetidenního postu se mého vyčerpaného těla, jež nepoznalo odpocínek, zmocnila horečka, a třebaže to zní neuvěřitelně, tak sžírala mé ubohé údy, že na nich kůže jen visela. Zdálo se mi, že se blíží moje poslední hodinka. Celé tělo bylo již chladné, jen v zbledované hrudi, v níž zbyvalo ještě trochu tepla, bylo cítit poslední záchvěvy života. Tu jsem byl v náhlém duchovním vytržení předveden před Boží soud. Bylo zde tolik světa a z okolostojících se linula taková záře, že jsem padl na zem a neodvážil se ani pozdvihnout zrak. Když se mě zeptali, čím jsem, odpověděl jsem, že jsem křesťan. Ale ten, jenž seděl v čele, pravil: „Lžěš, ty nejsi stoupenec Kristův, ale Ciceronův; *kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce*.“²⁵⁷ V tu chvíli jsem oněměl a mezi ranní – přikázal mě totiž zbičovat –, ještě více však mučen vlastním svědomím, jsem si pro sebe zaseptal tento verš: *Což ti v podsvětí vzdá někdo chválu?*²⁵⁸ A pak jsem začal křičet a kvílet: „Smiluj se

jazykové a stylistické čistoty. Po svém snovém zážitku se Jeroným zařekl, že už nebude pohanské autority číst. O tom, zda toto předsevzetí dodržel, však lze s úspěchem pochybovat.

²⁵⁷ Mt 6,21.

²⁵⁸ Ž 6,6.

serere mei, domine, miserere mei. Haec vox inter flagella resonabat. Tandem ad praesidentis genua provoluti, qui adstiterant, precabantur, ut veniam tribueret adulescentiae, ut errori locum paenitentiae commodaret exacturus deinde cruciatum, si gentilium litterarum libros aliquando legissem. Ego, qui tanto constrictus articulo vellere etiam maiora promittere, delirare coepi et nomen eius obtestans dicere: „Domine, si unquam habuero codices saeculares, si legero, te negavi.“ In haec sacramenti verba dimissus revertor ad superiores et mirantibus cunctis oculos aperio tanto lacrimarum imbre perfusos, ut etiam incredulis fidem facerent ex dolore. Nec vero sopor ille fuerat aut vana somnia, quibus saepe deludimur. Teste est tribunal, ante quod iacui, iudicium teste est, quod timi – ita mihi nunquam contingat talem incidere quaestionem! –, liventes habuisse me scapulas, plagas sensisse post somnum et tanto dehinc studio divina legisse, quanto mortalia ante non legeram.

31. Avaritiae quoque tibi vitandum est malum, non quo aliena non adpetas – hoc enim et publicae leges puniunt –, sed quo tua, quae sunt aliena, non serves. *Si in alieno, inquit, fideles non fuistis, quod vestrum est, quis dabit vobis?* Aliena nobis auri argentique sunt pondera, nostra possessio spiritalis est, de qua alibi dicitur: *Redemptio viri propriae divitiae. Nemo potest duobus dominis servire; aut enim unum odiet et alterum amabit, aut unum patrietur et alterum contemnet. Non potestis deo servire et mammonae*, id est divitiis. Nam gentili Syrorum lingua mammona „divitiae“ nuncupantur. Cogitatio victus spinæ sunt fidei, radix avaritiae, cura gentilium. At dices: „Puella sum delicata et quae meis manibus laborare non possum. Si ad senectam venero, si aegrotare coepero, quis mei miserabitur?“ Audi ad apostolos loquentem Iesum: *Ne cogitatis in corde vestro, quid manducetis, neque corpori vestro, quid induamini. Nonne anima plus est quam esca et corpus plus est quam vestimentum? Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt*

²⁵⁹ L 16,12.

²⁶⁰ P^r 13,8.

²⁶¹ Mt 6,24; L 16,13.

nade mnou, Pane, smiluju se nade mnou. „Ten nářek se misil se sviřtĕnĕm biře, ař nakonec ti, kdo stĕlĕ kolem, padli soudci k nohĕm a prosili ho, aby odpustil mĕmu mlĕdĕlĕ a dal mi p^rilĕžitost napraviv svĕj h^rĕch s tĕm, že budu-li jeřtĕ někdy řĕst pohanskĕ knihy, budu t^rpĕt tĕmi nejhoriřimi mukami. A jĕ, který jsem byl v tĕto tĕřkĕ chvilĕ ochoten slĕbit i mnohem vĕřĕj vĕci, jsem se zapĕsĕhl p^ri jeho jmĕnu: „Pane, budu-li jeřtĕ někdy vlastnit nĕjakĕ svĕtskĕ knihy nebo je řĕst, zap^rel jsem tĕ.“ Kdyř jsem slořil tuto p^rĕsahu, byl jsem propuřtĕn a vrĕtil jsem se zpĕtky na zem. K ũdivu vřech jsem znovu otev^rel oči a ty byly tak zalitĕ slzami, že i nevĕřĕj by byli p^rĕsvĕdĕeni mou bolestĕ. To nebyl jen sen a p^rĕzdnĕ vidiny, kterĕ nĕs tak řasto řĕlĕ. Svĕdkem je mi sĕm soud, p^red nĕm^r jsem leřel, a samotn^r rozsudek, jehoř se tak bojĕm. Kĕř bych ũ nikdy nebyl pot^roben takovĕmu v^rřlechu! Na zĕdech mi z^rstaly řĕalovĕ podlitiny a rĕny jsem řitil i po probuzenĕ. Od tĕ chvilĕ jsem řetl Pĕsmo svatĕ s takovou horlivostĕ, s jĕkou jsem svĕtskĕ spisy nikdy neřetl.

31. Musĕš se takĕ vyh^rnout h^rĕchu chamitivosti, a to nejen tĕm, že nebudeř bařit po cizĕm – to trestajĕ i svĕtskĕ zĕkony –, n^rbrř i tĕm, že si neponechĕš ani vlastnĕ majetek, neboť i ten pat^ri jin^rym. *Jestliže jste nebyli vĕrni v tom, co vĕm nepat^ri, pravĕ Pĕn, kdo vĕm dĕ, co vĕm p^rĕvem pat^ri?*²⁵⁹ Hromady zlata a st^rĕbra jsou nĕm cizĕ, nĕř majetek je duchovnĕ povahy. O tom se pravĕ: *Bohatstvĕm se človĕk n^rže vyplattĕ.*²⁶⁰ *Nĕkdo nem^rže slouřit dvĕma pĕn^rym. Neboť jednoho bude nenĕvidĕtĕ a druhĕho milovat, k jednomu se p^rĕdĕ a druh^rym pohrdne. Nem^ržete slouřit Bohu i mamonu,*²⁶¹ to jest bohatstvĕ. Slovem „mamona“²⁶² je totiž v syřtĕnĕ oznařovĕno bohatstvĕ. Myslet na živobytĕ je t^rnĕm v^ry, kořenem chamitivosti a starostĕ po han^r. Namĕneř: „Jsem zhyřkanĕ dĕvka, nemohu pracovat rukama. Ař zesĕrnĕ a budu nemocnĕ, kdo se nade mnou smiluje?“ Slyř tĕdy slova, jeř t^rĕkĕ Jeřtĕ apořtol^rum: *Nem^rže starost o svĕj řivot, co budete jĕst, ani o tĕlo, co budete mit na sebe. Coř nenĕ řivot vĕc neř pok^rm a tĕlo vĕc neř oĕv? Pohledte na nebeskĕ piactvo: neseje,*

²⁶² Aramejsk^r v^ryzraz mamona – „majetek“, „jmĕnĕ“, „zisk“ – se objevuje v bibli vesnĕs v negativnĕm v^ryznamu (stv. LTK, s. v. Mammon).

neque metunt neque congregant in horrea et pater vester caelestis pascit illa. Si vestis defuerit, lilia proponentur; si esurieris, beatos audies pauperes et esurientes; si aliquis adflixerit dolor, legito: *Propter hoc complacere mihi in infirmitatibus meis et: Datus est mihi stimulus carnis meae, angelus satanae, qui me colaphizet, ne extollar.* Laetare in omnibus iudiciis dei; *exultaverunt enim filiae Iudae in omnibus iudiciis tuis, domine.* Illa tibi semper in ore vox resonet: *Nudus exivi de utero matris meae, nudus et redeam et: Nichil intulimus in hunc mundum nec auferre quid possimus.*

32. At nunc plerasque videas armaria stipare vestibus, tunicas mutare cotidie et tamen tineas non posse superare. Quae religiosior fuerit, unum exte rit vestimentum et plenis arcis pannos trahit. Inficitur membrana colore purpureo, aurum liquescit in literas, gemmis codices vestiuntur et nudus ante fores earum Christus emortitur. Cum manum porrexerint, bucinant; cum ad agapen vocaverint, praeco conductur. Vidi nuper – nomina taceo, ne saturam putes – nobilissimam mulierum Romanarum in basilica beati Petri semiviris antecedentibus propria manu, quo religiosior putaretur, singulos nummos dispertere pauperibus. Interea – ut usu nosse perfacile est – annus quaedam annis panis et obsita praecurrit, ut alterum nummum acciperet; ad quam cum ordine pervenisset, pugnis portigitur pro denario et tanti criminis reus sanguis effunditur. *Radix malorum omnium est avaritia* ideoque et ab apostolo idolorum servitus appellatur. Quare primum regnum dei et haec omnia ad-

²⁶³ Mt 6,25–26.

²⁶⁴ Srv. Mt 6,28–31.

²⁶⁵ Srv. Mt 5,3,6.

²⁶⁶ 2K 12,10.

²⁶⁷ 2K 12,7.

²⁶⁸ Ž 97,8.

²⁶⁹ Jb 1,21.

²⁷⁰ 1Tm 6,7.

nežne, nesklízí do stodol, a přece je váš nebeský Otec živí.²⁶³ Chybí-li ti oděv, vezmi si příklad z lilii,²⁶⁴ máš-li hlad, slyš, že blahoslavení jsou chudí a hladovějící,²⁶⁵ a stihne-li tě nějaká bolest, či: *Proto rád přijímám slabost²⁶⁶ a byl mi dán do těla osten, posel satanův, který mne sraží, abych se nepovyšoval.*²⁶⁷ Raduj se ze všech soudů Božích, neboť *jasají dcery judské nad tvými soudy, Hospodine.*²⁶⁸ Z tvých úst at stále zní: *Z života své matky jsem vyšel nahý, nahý se tam vrátím²⁶⁹ a: Nic jsme si totiž na světě nepřinesli, a také si nic nemůžeme odnést.*²⁷⁰

32. Dnes však vidíš, že většina žen má skříně nacpané až po okraj šaty, denně si mění tuniku, a přece to vše nedokážou uchránit před moly.²⁷¹ Zbožnější z nich sice nosí jediný oděv do roztuhání, trublice však mají plné. Pergamen napuštěný purpurem, písmena zatím umírá nahý Kristus. Když natáhnou ruku s milodarem, dají zatroubit fanfáry, a pořádají-li hostinu lásky,²⁷² najmou si hlasatele. Nedávno jsem spatřil v bazilice sv. Petra jednu z nejurozenějších římských dam (jmenovat ji nebudu, aby nevznikl dojem, že píše satiru) a před ní celý zástup kleštěnců. Vlastní rukou, aby se zdála být ještě zbožnější, rozdávala drobné chudým, každému po jedné minci. Přitom – dobře to známe z vlastní zkušenosti – si jedna stařena už s mnoha křížky na krku a navlečená v hadrech běžela znovu do předu pro další peníz. Když však na ni přišla řada, dostala místo mince ránu pěstí a za tento „těžký prohršek“ zaplatila krví. *Kořenem všeho toho zla je láska k penězům,*²⁷³ a proto ji Apoštol nazývá modloslužebnictvím.²⁷⁴ Hledejte tedy nejprve království Boží

²⁷¹ Srv. Jk 5,2.

²⁷² Agapé, tzv. „hody lásky“ (z řec. ἀγάπη, „láska“), které měly liturgický charakter a u raných křesťanů obvykle předcházely, nebo následovaly po eucharistii. Všichni účastníci při nich seděli u jednoho stolu a společně jídlo bylo zakončeno zpěvem žalmů. Hostiny pořádané bohatšími věřícími pro chudé a hladové byly považovány za projev křesťanského milosrdenství (srv. LTK, s. v. Agape).

²⁷³ 1Tm 6,10.

²⁷⁴ Srv. Ko 3,5.